

Издаје сваки дан сем недеље. — Цена: на годињу 12 динара, на пола годиње 6 динара, на 3 месеца 3 динара, на месец дана 1 дин. За иностранство 30 динара годишње.

# РАДНИЧКЕ НОВИНЕ

Уредништво је у штампарији Радековића Администрација у Социјалистичком Народној Домену.

ТЕЛЕФОН  
Редакција 646  
Администрација 870

Рукописи се не враћају. Огласи се штампају по врло јефтиној цени

БРОЈ 5 ЦАРА

ОРГАН СРПСКЕ СОЦИЈАЛНЕ ДЕМОКРАТИЈЕ

## Пореска мора

Тешко је рећи да ли српска буржоазија с више безобзирности лишава широке народне слојеве њихових грађанских права или с већом бездушношћу превалује на њих све нове и нове намете. Наш буџет не само што сваке године расте, нагло расте, него се и све више товари на сиромашан свет. Буџет 1913 не само што се повећао за 84 милиона, него се и однос између посредног и непосредног пореза за последње три године изменио за 5 процената. После освећеног Косова и проширења Србије, они који су од ратова добили који куршум или какву неизлечиву болест оптерећују се још неправичније и теже. А они који су добили нове пијаци, нове концесије и изворе доходака, смањују своје непосредне порезе за 5 од сто!

И док се у целом културном свету посредни порези смањују а непосредни расту, дотле је у Србији обратан случај. Док не само велике већ и мале државе заводе прогресивну порезу на доходак, док се у њима минимумом за егзистенцију сиромашан свет ослобођава сваког плаћања порезе, дотле се у Србији све новим посредним порезима и монополима све више и сирпљује финансиска снага сиромашног света.

По величини својих пореза Србија стоји испред многих куд и камо богатијих земаља; кад је реч о наоружању, милитаризму и другим непродуктивним издацима, она неће ни за ким да изостане. Али кад треба плаћати порезе ту се српски власници не угледају на остали свет, ту они раде како им себични интереси налажу. Чак и помоћ коју дугује пострадалим и изгинулим ратницима, радикалска влада је, завођењем главарине од 6 динара, једне од најнеправичнијих пореских позиција у нашем скроз неправичном пореском систему, пренела на најслабије пореске обвезнике!

И у другим земаљама расту буџети, и у другим земаљама јављају се ванредни издаци, и у другим земаљама тови се милитаризам. Али тамо они који хоће освајачку политику и јаку војску примају на себе и пореске терете што их милитаризам доноси. У Француској је, истина с тешком муком, усвојен повећан, трогодишњи војни рок, али ће се њим створени издаци покрити порезом на доходак која је ових дана пред сенатом. У Енглеској се због кризе на Балкану појавио дефицит, али је за његово покриће Лојд Џорџ повећао прогресију порезе на доходак и пореза до сад непорезани капитал. У Шведској се већ годину дана води очајна борба око повећања војног контингента и наоружања. Али се у исти мах за покриће нових 50 милиона издатака на милитаризам порезују приходи већи од 5000 франка!...

Само у Србији имамо аномалију да се војни буџет повећа-

ва, али да његов терет носе неимућни; само у Србији ниједна странка сем социјалне демократије не тражи пореску реформу. По признању самог министра финансија, наш порески систем скроз је неправичан; у ствари он је данас постао неподношљив. Али, поред свих пренемагања у Скупштини ниједна странка и ниједан посланик не предложи какву савременију реформу, нити иједан устаде против непотребних пореских позиција. У ануитет се не сме дирати, војни буџет мора остати колики је, изјавио је буџетски извештач г. Нинчић. Посредне порезе, таксе и монополи морају остати и даље, додао је затим, и сви буржоаски представници одобравали су му. Напредњачки представник, Др. Воја Маринковић изразио је бојазан да и данашњи колосални војни буџет не буде мали, а највећи буржоаски демократа, покојни Скерлић, изјавио је да Србија мора имати добро наоружану стајаћу војску.

Тако у Србији сем социјалне демократије нема ниједне странке која би истински тежила олакшању народних терета, која би се искрено залагала за пореске реформе. Једино она, као прави представник народних интереса, тражи владу народа и правичну расподелу пореских терета. И једино гласајући за њу сиромашни слојеви радног народа раде на свом политичком и економском уздицању.

### На дрзу руку Хајше Срби...

Чудно је ово време после рата! Идем пре неки дан преко сипарог гробља и издалека још чујем гусле. Најпрем поред чесме и угледам гошћиво истају ону слику која се виђа на картицама прекојавских календара: гуслар у средини а око њега Српчићи; мало подаље пој и учитељ. Тако му оштрилике беше и шу, само што ови Српчићи нису били у селачком оделу и што овај пој није био неки смирени поја, већ онај пој Божја који је добро познат целој Србији због оне његове теолошке дискусије на Новом Гробљу, у којој је он однео сјајну победу над својим колегом. Његов колега је у тој дискусији осјаша просио осакатен. Док је пој Божја изгубио свега половицу једног брка и једва неку сипошину длака из косе, дошле се на глави његовог противника још сја бело поље где је некада златна коса покривала смирену главу. Још једна мала разлика постоји и код гуслара. Овај неком грешком није осјашо слеј.

Деца поседала око гуслара по шрави а пој и неки кичишори Марковице Цркве на клују, одмах поред гуслара, а гуслар развезао о бугарско-српском рату. Ајд и да му опростиш што доби више Бугара него што их има у целом свету. Види се да је добар пашироша. Али кад ситаде да броји колико Срба Бугари набише на ражањ, колике живе испекоше, коликима очи повадише, да не виде сунца ни мје сеца, коликима ноге и руке испребијаше, коликима месо кљешћима почујаше, а ушима и носевима ни броја се не зна, — не могах се више уздржати и уишћих га: Ама богаши шта ти што почини? Шта ти говориш ти? Јеси ли ти био у рату? — Ама нисам ја био у рату, господине, одговори он, али треба да се улејша песма.

Ја ошћилуних на што његово улејшавање и погледах у ону сиропу децу која га слушају. Јес! плукух ли ја, не плукух, кад ти скочи пој Божја и неки господин до њега. Мислим да је био бугарски учитељ у Македонији. По оним уишћим погледима у моју главу и згрченим прсцима у поја видео сам унапред да има јаке разлоге и да ћу бити брзо убеђен, зашто се, не баш полако, уклониш одашле.

Добро сам ти ојей прошао. Други пут одем на сипаницу. У журбао се свейи. Посланици се спремају у агитацију, и што све за једним сиполом видиш три а за другим једнога. Гуше и слушају. Једна мала сува Циганка пева неку песму о бојевима око Бишља, Куманова, Прилепа, са рефреном „Хајше Срби сад су свейли дани, Бугарија да се уштаману“. Ја је слушам и никако да ухваћим везу. И поче она да куји бакшиш, али ја никако да разумем шу везу између Прилејске и Кумановске бишке и Бугара.

Куји она шако бакшиш и дође до једног сипола за којим седе тро-

јица. Познадох Рибарца. Чисто не поверовах очима кад видех како сипусти грош. Никад тај није до сад дао бакшиш свирачима. Како рашћ облагороди и уишћоми луде! За другим сиполом седе — баш се не варај! — Сипојан Проић и са неким разговорара. Чујем само како рече да они нису криви за кварење савеза са Бугарима. А зајим су разговорали, колико сам могао да разумем, о националном пророђају, о узди гнушћом културном нивоу код нашег народа после рата... Нисам више чуо.

Видех после како један жандарм предаде неку хартију Сипојану. Нисам се могао уздржати и уишћам жандарма, кад они одоше, шта је било на оној хартији. Она песма што је мало пре певана, одговори он. Хоће господин министар да се занима кад буде ишао у Крушевац. Имаће, знаш, засебан воз из Сиполаћа, па да се забави.

Безимени.

## Изборна борба

**Кандидати за Београд**  
За посланичке кандидате наше Партије за Београд једногласно су ушћрђени другови:

Димитрије Туцовић, новинар.  
Никола Величковић, столарски радник,  
Павле Павловић, абаџиски радник.

Драг. Марјановић, шитографски радник.

**Кандидати за округ нишки**  
За посланичке кандидате наше Партије за округ нишки ушћрђени су другови:

Љуба Павићевић, ливачки радник.

Матеја Кузмановић, ливачки радник.

Војислав Цветковић, берберин.  
Душан Петковић, земљоделац.  
Никола Марковић, радник кујунџиски.

Ставра Јовановић, земљоделац.

Тодор Петровић, радник столарски.

квалификовани:

Др. Нед Кошанин, доцент Универзитета.

Аца Павловић, адвокат.

**Кандидати за округ ваљевски**

За посланичке кандидате наше Партије за округ ваљевски ушћрђени су другови:

Милош Тимотић, бакалин.

Мирко Обрадовић, шерџијски радник.

Димитрије Чикић, млиначки радник.

Ђорђе Петровић, књиговођа.

Миленко Милошевић, земљоделец.

квалификовани:

Миливоје Тадић, адвокат.

Милош Требињац судлент.

**Кандидати за округ моравски**

За посланичке кандидате наше Партије за округ моравски ушћрђени су другови:

Драгиша Лапчевић, новинар.

Душан Поповић, новинар.

Милутин Аранђеловић, земљомер.

Димитрије Макојловић, шерџија.

Живко Младеновић, земљоделац.

Бошко Стојановић, лекар.

Носта Петровић, кројачки радник.

квалификовани:  
Др. Андра Живковић, адвокат.  
Живота Милојковић, судлент.

**Кандидати за округ Руднички**

За посланичке кандидате наше Партије за округ руднички ушћрђени су другови:

Петар Стефановић, ојанчар.  
Драгомир Дражовић, ојанчар. радник.

квалификовани:

Сава Музикавић, судлент.

Живота Милојковић, судлент.

**Кандидатска листа за округ Врањски**

Лука Павићевић, агент из Београда

Милан Станојевић, бакалин из Лесковца

Ђорђе Г. Јовић, обућар из Властимире

Јован Цветковић, дрворезац из Црне Траве

Николај Динић, земљоделац из Д. Коњуце

Риста Павловић, шрговац из Сурдулице

Носта Стевановић, столар. рад. из Лесковца

Петар Милосављевић, столар из Врање

Трајко Стојановић, земљоделац из Турековца

Ђорђе Картаревић, дуван. радник из Лесковца

квалификовани:

Таса Миљковић, адвокат из Лесковца

Филип Филиповић, секрет. Рад. Коморе из Београда.

**Квартовни зборови у Београду**

Централна партијска организација за Београд, заказује за петак у вече, у 6 и по сати, зборове по свима кварталним организацијама.

Зборови ће се одржати: за организацију „Три Кључа“ код „Смутековца“ (у 6 сати у вече) — говориће другови Живко Топаловић и Лаза Стефановић; за организацију „Дунав“ код „Мале Пиваре“ — говориће другови Драгиша Лапчевић и Воја Пековић; за организацију „Врачар“ код „Слоге“ — говориће Димитрије Туцовић и Милош Тимотић; за организацију „Са-

ва“ код „Европе“ (Босанска ул.) — говориће Душан Поповић и Илија Милкић; за организацију „Палилула“ код „Палилулске Касине“ — говориће Павле Павловић и Сава Музикавић.

Другови, агитујте за зборове код свих радника и свих сиромашних грађана. Нека би наша изборна реч допрла и у најзабаченије кутове!

Нека секретари кварталних секција дођу и узму плакате за збор данас, најдаље до 6 сати увече.

### Збор на Чукарици

Социјалистичка организација Чукарица одржаће у петак 4. јула ове године, у 7. часова у вече, у кафани Михајловац збор чланова. Позивају се чланови да на збор дођу и за њега агитују. На збору ће се говорити о врло важним стварима.

### Зборови у тимочком округу

У Заглавском и Тимочком Срезу: 6. јула: У Малом Извору, Боровцу, Васиљу, Зоруновцу и Вино;

Агитатори и говорници на овим зборовима за овај део округа биће другови из Књажевца и околине: Сретен Марковић, Воја Марковић, М. Пантић и Л. Белић, са изасланицима Главне Парт. Управе: М. Требињцем и Д. Туцовићем.

У Зајечарском и Бољевачком Срезу:

6. јула: у 10. часова пре подне, Вршка Чука — Прлита; у 3. часа по подне у Вратарници; у 10. часова пре подне у Шарбановцу; у 6. часова по подне у Сумраковцу.

8. јула: у 6. часова по подне у Звездани; у 10 часова пре подне у Боговини; у 4 часа по подне у Ваљакову.

Агитатори и говорници на овим зборовима у овоме делу округа биће другови из Зајечара, Бољевца и околине: Марко Лазић, Д. Степановић, и Милисав Милановић из Зајечара; Станоје И. Миљковић из Слатине, Петар Радовановић из Злата, Илија Макуловић из Шарбановца и Стојча Митић из Бољевца са изасланицима Глав. Парт. Управе: И. Милкићем М. Требињцем и Д. Туцовићем.

### И таксе су пореза

— једно признање —

Социјална Демократија је једна партија која је отворено износила народу да буржоазија све више тежи да све намете пренесе на народ преко посредних пореза. Таква начин оптерећавања народних маса јесте један најреакционарнији трик, јер владајућа класа мисли тиме да ублажи ужасну слику оних великих дација и терета које народна леђа подносе. Посредни порези се не заводе у пореске књижице, те отуда необавештени народ и није свестан њихове величине. А из тога неувидљива буржоазија извлачи политичке користи, јер јој је лакше сакрити пред народом своју убиствену и неправичну пореску политику. То је признао под пуним својим потписом и један представник буржоазије у Србији и најреакционарнији противник радничке заштите. На име Др. Момчило А. Нинчић, професор универзитета, будући радикалски министар финансија, пишући предговор књигу: Закон о таксама\*) рекао је ово: „Трени, најважнији разлог, са којег држава под именом такса распоредује и наплаћује порез, политичке је природе. Нов данак треба да одобрим Народно Представништво. А зна се како је оно осетљиво на сваки нови порез. И самога се имена плаши. Стога се владе обично труде да под мање опасним именом такса спроведу нове порезе. Наша таксена тарифа, у ствари пуна је пореза. Она је много више пореска но таксена тарифа.“

Зато је Социјална Демократија противна оваквим посредним порезима, јер се на тај начин од стране владајућих спроводи једна закулсна

\*) Под редакцијом Б. Роџичка.

упропастилачка пореска политика, која најсудбоносније погађа најшире народне масе.

Господин Нинчић ових дана путује по округу подринском и прича народу о срећи у радикалном режиму. Из ових наведених речи његових бирача ће се уверити у ствари за какав је порески систем г. Нинчић, да је он за закулисно, прикривено пореско оптерећивање. Он, а такође и сви буржоаски политичари су за то да се народ тако порески оптерети, разним фискалним, царинским, монополским, таксеним дажбама, да се не би одмах изазвао на узбуђење. Буржоаска држава измишља разне обланде које лепа на народно тело кроз које ће му сисати снагу, живот.

Ови ће избори доказати да је народ противан оваквој плачкашкој пореској политици, чији је данас најизразитији спроводник радикална странка уз помоћ осталих буржоаских партија. Једини борац противу такве политике је Социјална Демократија. М. В. Ј.

### Право вели

Самоуправа од уторника, полемишући са *Одјеком*, доказује да је судбина радикалне странке тесно везана са судбином српскога народа. „Њене жиле дубоко су ухватиле корена у срцу народном“. Овде је *Самоуправа* била искрена и рекла једну истину, што иначе није њен обичај. Донста су жиле *Земљске Банке* и осталих многобројних фузионашких новчаних завода по унутрашњости ухватиле дубоко корена код сиромашног српскога народа. Те су се жиле обавиле око његовога тела тако силно да њему већ кожа пуца од бола. Само се бојимо да *Самоуправа* ипак није погрешила кад судбину српскога народа везује за судбину своје странке. Неуморном акцијом коју социјална демократија води код народних маса, народне масе ће се просветити и убрзо напустити фузионаше. Оне ће потражити свој спас у редовима Социјалне демократије, остављајући фузионашку партију да због своје политике, противне народним интересима, сачека смртну пресуду коју ће над њом изрећи они против чијих је интереса она радила.

### И Турска нас претекла

Пре неколико дана Д-р Гостушки пледира у „Одјеку“ за државне апотеке које би давале бесплатне лекове сиромашном народу, и том приликом истиче како су и Турци у новоослободеним крајевима имали о вакве апотеке!  
Питање о народном здрављу треба да буде једна од првих брига владе и парламента. Бесплатно лечење сиротиње, бесплатна лекарска помоћ и лекови требало би да буду једна законска одредба. Али зато би требало повећати у буџету позицију на народно здравље и рационалнија употребљавати већ постојећи буџет. А за такве ствари у Србији се никад нема пара. Демократске на речима буржоаске странке никад нису овака питања ни покретала.  
Поменути лекар разложно вели да треба политичким борбама дати стваран садржај, само што су се наше буржоаске странке показале неспособне за такву политику коју једино

води социјална демократија, против које се он у пиротском округу бори.

### Раднички пријатељи

У среду вече били су заказали самостални збор код „Орача“, а напредњаци код „Гружанина“. Како су оба збора била „добро“ посећена, то су напредњаци из велике љубави према својим савезницима прешли у кафану „Орач“, те тако одржали заједнички збор. На збору се г. Јаша дуго знојио доказујући да њихова партија, правећи блок са либералима и напредњацима, није жртвовала ни најмањи део својих принципа (Па како ће жртвовати оно што нема! Ур.). Најзад је казао како је самостална партија једини радничка партија и да стога радници треба да гласају за блок. Заборавио је само рећи г. Јаша да су и њихова нова браћа, напредњаци и либерали, такође пријатељи радника. Овако је његов говор остао непотпул, што су и сви присутни приметили. А београдски радници и београдска сиротиња, која пријатељство самосталаца према њима познају и из газдовања у београдској општини, умће за то да им се одуже на дан 1 августа

### Абрашевић за изборе

Радничка уметничка група *Абрашевић* приложила је социјалистичку организацију „Чукарица“ 20 динара за агитацију у срезу врачарском.

## Жачело сопствениости

— Осврт на „Српску Заставу“ —

Комично безазлен кад говори о демонстрацији, Заставин сарадник Љ. показује крајње незнање кад говори о социјализму. Цело његово излагање чини утисак рђавог извода из какве застареле и престареле политичке економије.

На страну то што му изгледа парадокс пристајање сељака уз Социјалну Демократију. То данас прича свако ко мисли да има појма о социјализму, и ако француски и дански сељаци чине врло велики део социјалистичких гласова.

Како је мизерно његово излагање радничког покрета, а како штур и нетачна његова дефиниција социјализма! Он мисли да је изнео суштински социјализма кад каже да социјалисти „оће да укину породицу и право сопствености имовине.“

Па, ипак кад је он већ покреноу питање о социјалистичким принципима, ми ћемо се осврнути на његова извођења. У толико пре што је то потребно и нашим бирачима. И данас ћемо се задржати на питању својине.

Као г. Љ. мисле и многи други наши противници, па то мишљење и распростиру. По њима социјалисти хоће да укину право сопствености, да поделе туђа имања, и томе слично. У ствари социјалисти само изnose оно што се у друштву фактички дешава, иставаљају као свој захтев оно чему друштвени развикад неминовно води.

Ми живимо у једном друштвеном уређењу које се назива капиталистичко. У њему је произвођач, рад-

ник, одвојен од производа свога рада. У производњу он улаже само своју радну снагу, за коју добија извесну награду. Али он никад не добија пуну награду, награду која би одговарала целокупној вредности производа његовог рада. Један део остаје сопственику сировина и алата, капиталисти, део који се у економуји назива вишак вредности. Како се данас производи у огромним фабрикама с великим бројем радника, то и вишак вредности износи свакодневно велике суме. Тако сопственик стиче велике капитале, које улаже у нова предузећа и која му донесе нов вишак вредности, стварају нов, још већи капитал. С малим, често без и најмањег удела у производњи он стиче огромне капитале. Не својим већ туђим радом он гомила богатства.

С друге стране, те велике радионице с великим бројем радника и усавршеним машинама туку у конкуренцији мале, занатлиске радионице, потискују и уништавају. И код нас се већ годинама жале на фабричку конкуренцију, а у великим западним земљама фабрике су потпуно замениле занатску производњу.

Даље, кружна капиталистичка предузећа конкуришу и међу собом и у тој конкуренцији побеђују најјача, она који имају највећи капитал и најусавршенију машинерију. На тај начин предузећа је све мање, богатство се гомила све више у руке малог броја људи. Напослетку читаве гране производње прелазе у руке неколико капиталиста. Тако је нпр. у Америци. Она, поред Румуније и Русије, снабдева цео свет гасом (петролеумом). Сви петролеумски извори и сва прерада гаса у Америци налазе се у рукама једног или два *пресија*, удружења неколицине капиталиста. То исто имамо и у индустрији гвожђа, челика, бакра и т. д. Ту имамо стотинама фабрика у којима раде по неколико стотина хиљада, па чак и по неколико милиона људи, а све оне припадају неколицини људи. Они, што наш народ каже, не знају ни шта имају, али зато све дохотке трпају у свој деп. Они не раде ништа, сем што уживају плодове туђег рада; они чине једну шаку људи, а од њих зависе милиони који се муче и злопате, који у зноју лица свог једу хлеб свој.

И социјализам на тражи ништа друго него да та огромна имања служе уживању свих оних који их стварају, да постану општа, заједничка, друштвена својина.

Као што се види, право сопствености не укидају социјалисти већ капитализам. Он упропаштајуће ситне људе, групише својину у руке малог броја њих; шта више, социјализам васпоставља право својине јер је тражи за све. Он хоће да врати богатство свима који га производе, зато тражи укидање приватне и завођење опште својине.

Ко хоће да се упозна са марксистичком науком шта нека буде *својим претиллајиник и чиишалак социјалистичког часописа Борбе*. Цена на годину 8, за пола године 4, за три месеца 2 динара.

## ШТА КОШТА МИЛИТАРИЗАМ?

III.

Да би могли утврдити да ли једна држава иде банкротству, да ли приходи те земље подбацују расходе, треба да се осврнемо на богатство те земље, непокретно и покретно. Само неколико података па ћемо се уверити да стање, гледајући га тако *уопште*, није очајно. „Народно“ богатство, и то непокретно, у Француској износи 275 милијарди; у Немачкој 488 милијарди; у Руској 127 милијарди; у Италији 73 милијарде и 825 милиона; у Шпанији 63 милијарде; у Швајцарској 16 милијарди; у Данској 10 милијарди; у Швајцарској 12; у Португалији 10; у Норвешкој 6 и т. д. То је непокретно богатство. Покретна пак богатства само у Европи цене се на 1000 милијарди.

Дакле, сума богатства довољно је велика да покрије све издатке на милитаризам. Рента од свих богатства премаша куд и камо оних 30 милијарди које оду сваке године на милитаризам и отплату дугова учињених за милитаризам. Она исто тако достаје за све остале издатке, потребне данашњем друштву ради његове егзистенције. Кад би само тако гледали ствари, и кад би „народно“ богатство представљало само земљишта и зграде, оруђа и новаца, а не и жива радна снага, људи који раде, и, поврх тога, кад би та богатства била доиста у народним рукама, онда стање не би било ни црно а камо ли очајно. Тада дефицита не би било. Али у истини није тако.

„Народно“ богатство није у народним рукама. Оно је у рукама неколицине. Државни терети пак не падају на ту неколицину у свакој држави, већ на оне који у рукама немају ништа од тога „народнога“ богатства. Та неколицина богатих која би могла да поднесе, и која би требала поднесе све терете, пребацује их на сиромашне масе раднога народа и изазива код њих дефицит. Тај је дефицит страхан, јер он значи губљење снаге, живота, радне способности. Он се састоји у духовној и физичкој дегенерацији радних маса које су преоптерећене радом да би се могле нахранити и одговорити државним

потребама. Једино богатство које оне имају губе на тај начин.

Но тај губитак који трпе народне масе није само губитак њихов; то је губитак за целу заједницу, то је губитак за државу која се не може замислити без здраве радне снаге; то је губитак за нацију којој нема опстанка ако широке народне масе пропадну под притиском државних терета. А та је пропад неминовна када ти терети долазе од огромних издатака на непродуктивне циљеве, на *милитаризам*. И тада наступа у истини дефицит у народној кеси и у народном здрављу, *право народно богатство се смањује* и поред тога што се богатство земље не смањује. Оно остаје у рукама појединаца и увећава се.

Милитаризам је једно од најмоћнијих средстава прикупљања богатства у руке неколицине, посредно и непосредно: развијајући индустрију оружја и заштићавајући експлоататорску политику владајуће буржоазije ради које и постоји. Милитаризам је, на другом месту, најмоћније средство за одржавање реакционарних режима и за сузбијање свих тежња народа за више политичких слобода, за привредни напредак, за просвету, за народно здравље. На рачун свих тих за народ неопходних потреба, он се развија. А сви радови, нарочито наши балкански, показују да освајачке прохтеве код владајућих капиталистичких класа изазива јако развијен милитаризам. Он је, поред тога, стуб монархија који у друштву са њим остварује апсолутистичке прохтеве у држави.

Ето толико утицаја у свакој држави има милитаризам, ето толико он кошта.

Борећи се против њега, ми сваком приликом ударамо гласом на то да он не служи народној одбрани, како то хоће све буржоаске странке да претставе. Народну одбрану хоћемо ми. Ми тражимо да се народ наоружа и да буде готов да одбрани себе од насртаја на његова права, живот и слободу, како од спољних тако и од унутарњих непријатеља народних права и слобода.

Место стајаће војске, место тога рђавога система војске, ми *штражимо народну војску* и излазимо пред бираче са целом ниском зала које је проузроковала стајаћа војска и *чишавим низом славних момењаша које је имала народна одбрана, наоружани народ који*

чујући ужасни јаук своје несрећне мајке.

Прошло је неколико минута.. Слаб гласић новорођенчета чуо је се. Ново рођени пролетер дошао је у наш свет, дошао је са плачем, који можда неће престати до мрачног гроба.

Два малишана притрчаше из хошка ка постељи, познали су глас своје новорођене сестрице.

Изненада се зачу на вратима лупњава. Не очекивајући одговор, неко улету у собу. Под његовим намрштеним обрвама сајале су очи пуне дивљачке суманутости. Његова коса на кострешена, одело подерано као после несрећне борбе, руке са стиснутим песницама као да је спреман да неког смрви.

Он је, Роберт!... Бедна породиља покри лице дрхтавим рукама горко плачући. Оба дечка припише се уз „струну“ која је и сама сада била бледа и збуњена. Само је новорођено дете равнодушно гледало својим ведрим очицама на овај мали свет, где је оно дошло као незвани гост.

Роберт је стајао на средини собе, и са дивљачки сјајним очима гледао је околу, као да је се хтео нечег сетити. У том моменту чуо је се глас новорођенчета. Ово на њега направи страхан утисак. У његовим се очима појава лудачка ватра: дивљачки диже своје песнице, његови су зуби шкрипили, бела пена окружила је његова искривљена уста.

## ФЕЛТОН

Давид Ајделштат

### Ко је крив?

Тесна собаца. На малом дрвеном асталчићу шкиљи плехана лампица. Поред зида постеља на којој лежи жена, око двадесет и пет година. Лице јој покрива мртвачко бледило; њене упале црне очи сијају услед грознице и унутарњих мучака.

На прљавом патосу леже два малишана: један шестогодишњи дечак, а један од четири године. Оба двоје су прљави, кошуљице им нечисте и поцепане. Они гамижу из једног угла у други вукући собом мало маченце, које су ухватили у дворишту. Хватају га за врат, даве и чупају. Соба се испунила дерњавама несрећне жртве. С времена на време подигне се болесна жена у постељи и гледа зидни сахат, који покривен паучином виси према њој на зиду. Она очекује свога мужа, који је рано изјутра отишао да тражи рада. Већ је десет сати ноћу. Мали дечаци уморили се трчећи са мачетом и тврдо заспали један другом на ручицама.

Око једанаест сахати вратио је се муж и отац ове сиромашне фамилије. Он је радник близу тридесет година. Његово лице носило је израз угушене наде. Он баца свој

стари, поцепани шешир у хошак, затим баца нем, хладан поглед на жену и седе поред малог сточића. Он и не приђе болесници. Изгледало је као да је одлучио да се више не узбуђује, па га ма какво питање и бриге од сада сретале..... Болесница га је гледала очима пуним суза, али она речи није могла рећи. Она је знала да је он скрушен, сломљен горким несрећама, које су продирале једна за другом у њихов мизерни фамилијарни живот. Она је ћутала. Прошло је неколико минута тешког и мучног ћутања.

— Роберт! Роберт!, чуо се слаб, дрхтави глас болесне жене.

Несрећник је седео, покривши лице обема рукама не мичући се... — Робетре, оди де! Види, како сам болесна, ја се осећам тако рђаво! — У гласу беднице звониле су сузе и дубоко усађене мучке. Као и пре, он је седео, његово лице покривено, његова глава наслонена на црне, грубе радничке руке.

Поново пројаше неколико минута. Напослетку Роберт диже главу. Његово лице било је мокро од суза. Он приђе болесници и принесе своје усне њеним, и дивљи плач и ридане истрже се из оба сломљена срца...

— Не, Не! Ја не могу даље подносити то! — узвикнуо је, истргнувши се из њених руку. — Наш живот гори је од смрти! Мрачна соба, унесрећена бедна деца! И то, пре та, ко млада, и тако пуна цветајућег

здравља, ти лежиш сада стара, бледа, сломљена, притиснута теретом вечитих горких патњи, беде, гледи и понижавања. Ја сам твој убица! Зашто сам ја, роб без куће, без имевузе сам тебе из твоје куће, од твојих родитеља и пријатеља, узео те ради бескрајне патње, понижења, милостије?... Да ли Љубав?... Јес, ја сам те љубио, ја сам љубио, могуће као хиљадама богатих. Ја сам те љубио! Али, зар роб има право љубити? Роб мора љубити само своје ланце, свога експлоататора. Он мора целивати само бич којим га шибашу, а не уста љубавнице. Драга моја, ја сам те унесрећио! И сад, сад ти неш опет донети у свет још једно несрећно биће! Шта ће бити са њим? Шта ће бити са нама и нашим малом невином децом?....

Не! Ја то даље не могу преживети! Ох, како сам ја несрећан! Мозак ми гори, прса ми се у парчета цепају. Ја морам бегати... бегати далеко, далеко од тог света! Он зграби свој шешир и, као лудак, одјури из собе.

Са полузатвореним очима, бледа као мрамор, лежала је болесница на својој постељи. С времена на време истразао се је из њених груди дубок уздах, а грчење од силних мучака покривало је њено бледо лице. Напослетку се са великим напорима диже и, ослањајући се на дувар, приђе заспалој деци. Наже се над старијег дечка са сузним, уплаканим

очима, пољуби га и пробуди... Дете зачуђено отвори очи. Алберт! Обуци се брзо и иди твојој стрини, кажи јој да одмах дође овде.

Дете немо погледа своју бледу мајку, јер је одмах не познаде. Тако су муче измениле њено лице у овом моменту кризе. Напослетку оно па жљиво извуче ручицу испод главе свога брата и загрли своју бедну мајку.

— Мама, шта је с вама? — Питало је оно, припијајући се на њене груди.

— Иди, Алберте, брзо и зовни стрину! Ја сам јако болесна.

Дете брзо обуче сиромашни подерани капут, мету шешир и оде да зовне „струну“.

Већ је два сахата ноћу. Мали асталчић, на коме гори плехана лампица, примакнуто је ка постељи. Поред болеснице седе „струна“, млада жена, која је скоро изучила бабичлук. Она седе и очекује ново несрећно биће које мора доћи на свет!

Два малишана не спавају, они стоје поред „струне“ и држе њену сукњу. Она им је обећала ове ноћи нову сестрицу, коју су они очекивали са нестрпљењем. Пуне радозналости њине детиње очице упитљиво су упрте на „струну“.

Момент кризе примицао је се све више и више. Почели су дубоки и тешки уздаси и стењања, која прелазе у неочекиване страшне крикове. „Стрина“ одведе децу у хошак. Она су дрхтала, држећи се за ручице,

кад год је устао да брани своју слободу, одбранио ју је. Ми имамо пуно уверење да ће наши бирачи, гласајући за нас,

изразити своју готовост да се боре заједно с нама до коначног укидања стајаће војске и завођења народне одбране.

вета социјалисте како они хоће да укину приватну својину, а не види да то раде баш овакви зеленаши као што је он!

# Последњи час

## Из дана у дан

**Самоубиство.** Јуче између 7 и 8 часова обесио се конопцем у шули свога мајстора, Милован Владимирова, шегрт код Јована Савића, обућара, са станом на Топчидерском Брду.

**Суд добрих људи.** На захтев Радничке Коморе, а по наређењу Министарства Народне Привреде, и забран је у Младеновцу Суд добрих људи који је већ и отпочео рад.

**За проширење станице.** Јуче по подне одржана је седница у Железничкој Дирекцији, на којој је решавано о радовима за проширење београдске железничке станице.

Овој седници присуствовали су изасланици министарства народне привреде, општине београдске и Трговачке Коморе.

**Привредни курсеви.** Министарство народне привреде послало је свом трговцу 34 земљорадника на поједина угледна имања на страни, ради упознавања са савршенијим начинима рада у земљорадњи.

За питомце ће се примити ђаци

нижих пољопривредних школа. Кандидати не могу бити млађи од 18 ни старији од 30 година, а уверењем морају доказати да имају најмање од 5 хектара.

Пријаве се морају поднети најдаље до 15 јула ове године. Уз пријаве треба послати: крштеницу, школску сведоцбу, општинско уверење и уверење величини имања.

Питомци ће се бавити на страни 5 месеци, о трошку министарства народне привреде.

**Отмица радничких грошева.** Дирекција трамваја и осветлења за држава радницима 10 одсто од зараде — плате за резервни болеснички фонд. По инспекцији министарства народне привреде констатовано је да се од радника та сума наплаћује а у резервни фонд не меће, те је тако фонд празан а радничких закинутих грошева нигде нема.

**Царинско саветовање.** Јуче је царински савет држао седницу у министарству финансија о подизању царина на извесне артикле.

## Право народа да бира чиховнике

Свакоме је добро познато колико народ у Србији пати од рђавога чиновништва. Данас власт није орган народа, није пуномоћник његов, већ му је постала заповедник и господар. У место да слуша и да испуњава вољу народа, власт заповеда и приморава народ да је слуша. Чиновници, нарочито полициски, врше најодвратнију самовољу и насиље над грађанима, и за то обично не одговарају никоме. Гоњења, шикане, уцене и разне друге веће и мање неправде, то су средства која власти употребљавају према грађанима, а нарочито према сиротињи, јер према богатацима то не смеју да раде. Од тих свакодневних, сталних натресања власти над грађанима, права грађана се смањују и изигравају и од господара постаје слуга, а од слуге господар.

Затим поједини чиновници врше веће или мање проневере народнога новца, и мањи обично оду на робију, а већи се помоћу пријатеља ослободе. Поједине буржоаске партије врше притисак на чиновнике, подмићују их и уцењују да би постали њихове присталице, и на тај начин уносе у чиновништво највећу корупцију. На тај начин чиновници постају политички измењари појединих партија и врше разне неправде и незаконитости према грађанима који припадају другим политичким партијама. Њихова недела покривају те партије својим ауторитетом и својом влашћу, ако су на државној управи.

Данас се све буржоаске партије ослањају поглавито на два фактора, који им дају моћ и снагу: то су новац и власт. У колико помоћу новца не успеју да створе себи што већи број присталица, оне се послуже влашћу. Разуме се, влашћу располаже у највећој мери она партија која је на влади, стога се она њоме највише може и користити.

Социјална Демократија тражи да народ сам бира чиновнике, да они стоје непосредно под његовом контролом, и да их он може узети на одговор за сваки неправилан и незаконит поступак, као и за сваку проневеру народнога новца. Кад се народу да право да бира чиновнике и да их узима на одговор, онда чиновници неће смети да раде против народа и против његових интереса, они онда неће моћи и смети да буду измењари појединих партија, већ прави органи народни. Када буду свесни тога да њихов опстанак на томе месту зависи од народа, од грађана, онда ће они морати према тим грађанима да буду правичнији и праведнији, и неће смети да врше ону самовољу коју врше сада када од народа не зависе и кад му за свој рад ни најмање не одговарају. Данашњи чиновнички систем је бирократски. Он је непријатељски народу. Он служи интересима појединих друштвених класа и појединих политичких партија које теже да дођу пошто пото до власти. Да се овај бирократски систем укине и да чиновници постану оруђе народа, слуге његове а не његови господари, једини је пут овај који ми тражимо: да народ сам бира чиновнике и да они за свој рад одговарају народу као своје непосредне властодавцу.

## Са бугарско-румунске границе

Софија, 3. јуна. Бугарска Телеграфска Агенција јавља:

Официр, командир чете пограничних стражара, која је умешана у последњи румунско бугарски инцидент близу Кијенцика, телеграфисао је, да је испитао бугарске војнике у присуству румунске комисије. Војници одричу да су ма кога изазивали. Изјавили су, да су пошли у Кијенцик без оружја једино у циљу да присуствују једној тамошњој свадби. Румуни су једнога од њих прво истукли па га затим вратили.

Јуче су румунски војници, ушанчени близу села Клементина и Чифут Кеја отворили ватру на бугарске страже, али без икаква дејства.

Румуни показују непријатељско расположење и прете бугарским војницима. Бугарски официр је о томе известио румунског официра.

## Мост на Дунаву

Букурешт, 2. јуна. Господин Костеску и два инжињера отишли су у Циғанаш, место где почиње мост на Дунаву између Румуније и Србије. Ту су се сретли са српским инжињерима г. г. Илићем и Радојевићем и споразумели су се односно последњих детаља.

## Влада у Софији љуља се

Софија, 3. јула. На данашњој седници Собрања, под изузетним околностима, посланици из већине одлучили су да резултат свога вечерашњег гласања не утврде писмено.

## Дискусија о бугарском зајму

Софија, 2. јула. У Собрању је данас требала да отпочне дискусија о зајму. Још у почетку седнице шеф радикалне странке, Цанов, попео се на трибину и у име целе опозиције прочитао дугачку декларацију, у којој се изнесе рђаве стране зајма и завршио речима да га опозиција сматра за бешчасног и веома тешког. Опозиција протестује против концесије експлоатације угљених мајдана, која је тежак ударац за домаћу индустрију и изјављује да је потпис оваквих уговора од стране једног бугарског министра злочин против достојанства и бугарског кредита. Међутим било је могуће закључити зајам на другом месту, под бољим условима, без жртава и концесија и без политичких обавеза. Поднашањем таквог уговора Собрању то је изазивање бугарског народа, а његова ратификација опасан ударац за економску и финансијску независност земље и почетак потчињености страним државама.

За време читања овог документа неки посланици из већине енергично су протествовали.

Чим је Цанов сишао са трибине, устао је вођа социјалиста реформиста, Пастухов, и прочитао изјаву у којој се влада оптужује да доводи у земљу стране и уступа им: грађевне пруге Хасково-Портолагос, подизање пристаништа Портолагоса и експлоатација рудника Перника и Бобовдола. За то време ларма је све већа и већа.

На послетку Благојев, вођа доктринарних социјалиста, чита и трећу изјаву у истоме смислу. У том се моменту десио један инцидент. Благојев је рекао да протестује против мешања рускога посланства у унутарње ствари Бугарске, док је међутим већина плескала. Министар просвете Пешев довикнуо је, указујући руком на демократе, да су они криви што је се руско посланство умешало и да они, демократи очекују наредбе из посланства. Шеф демократа енергично је протествовао. Пешев одговара да је Малинов странац. Одмах затим устаје цела опозиција, а Малинов довикнује Пешеву: Кукавице! Посланици лупају, настаје једна паклена ларма и председник обуставља седницу. Кад је седница поново отпочела ларма се продужује и седница је морала опет прекинути. Кад је и по други пут отпочела седница делегат опозиције поново протестује против зајма, изјављујући да опозиција неће престети са опструкцијом све дотле док влада не повуче уговор о зајму. Тада је се дигао Радославов и позвао посланике, молећи их да хладно дискутују зајам, иначе ће председник применити мере, предвиђене у пословнику. Затим су посланици из ве-

ћине опколили министарске клупе и трибину на коју се попео известилац и прочитао мотиве законског пројекта. За све то време ларма је све јача, посланици из опозиције бацају књиге на клупе министара и посланика из већине. Ови им истим начином враћају. У сред ове ларме председник позива записане говорнице да узму реч. Његов се глас и не чује од галаме и пошто се нико није одазвао председником позиву, председник ставља пројекат на гласање. Цела већина диже руке и председник оглашава да је пројекат усвојен и одмах затим закључује седницу. По ланици већине плескају, док међутим опозиција виче. После седнице дискусија се продужује у сали и у ходницима Собрања.

## Пред падом Валоне

Рим, 2. јула. Агенција Стефани јавља из Валоне: Бегунци из Корице причају ужасне сцене о злочинствима и паљевинама које су Епирци починили код застрашенога становништва. Нуредин беј, који је дошао из Берата, тврди да је судбина Валоне решена. Она ће пасти у руке побуњеника, пошто није браћена. Грађани Валоне на једноме скупу решили су да телеграфишу европским кабинетима, молећи их да се заинтересују за судбину Валоне и пошаљу међународне трупе. Председник валонске општине и председник албанског народног комитета телеграфисали су „Трибуни“, како су грчке регуларне трупе преобучене у Епирце прешле границу и палећи натерале око 100.000 Арбанаса да оставе своја огњишта. Ови се људи налазе у близини Валоне и умиру од глади. У депеша се моли за интервенцију Великих Сила, како би оне учиниле крај овој несносној ситуацији.

## Јунаци у Драчу

Решено је да се у оштору иде до краја, ако би устаници најали вароши.

Многи жандармериски официри, који су побегли из освојених вароши, сјингли су овде.

## Бегунци из Корице

Драч, 2. јула. На равници између Валоне и обале, дуж њушта, налази се око 12.000 бегунаца, који су остали у Корицу и ишли за Берат.

## Турска и Грчка преговарају

Париз, 2. јула. Атинска Агенција саопштава:

Како је и једна и друга страна изразила жељу, да Венецелос и велики везир претресу још нерешена питања између Грчке и Турске, преговори су започети у циљу утврђивања места и времена састанка.

## Избори за Галицију

Беч, 2. јула. „Званичне Новине“ објављују декрет којим се распушта Дијета у Галицији и наређују нови избори. Распуштање је дошло што нова изборна реформа за Галицију ступа у живот.

## Француски буџет

Париз, 3. јула. Буџет је дефинитивно усвојен и у парламентију и у Сенату. Седнице су закључене. Министар финансија Нулес поднео је парламентију буџет за 1915 годину.

## Посета крвавом цару

Париз, 3. јула. Председник француске републике Поенкаре, у пратњи председника министарства Вивијани-а, отпутовао је у поноћ за Динкерк. У Динкерку ће се укрцати на брод за Русију.

## Из унутрашњости и Нове Србије

### Самовоља општинскога председника

Чачак

Председник Општине Чачанске, Газда Весо Милекић, врши једно недопуштено шиканирање над радницима који иду у општину ради потврђивања уверења за путовање. Он истражује триста чуда од логичног радника: Да се мора потписати на уверењу један послодавац дотичне гране заната којој припада тај радник, па онда председник еснафа, и тек тада се смиљује г. председник општине да уверење потврди. Тако су радници осуђени да иду од мајстора до еснафа, од еснафа до општине и да тако изгуби цео дан, и ако према закону о радњама, члану 142, нигде не стоји да се има потписати мајстор и еснаф, већ уверења потписује председник и секретар удружења из кога је радник.

Тако пре 15. овога месеца узела је уверење од синдикалног већа другарица Драга Рајовић, радница монопола дувана, и пошла у општину да га потврди. Но пошто је била неписмена, те се није могла потписати на уверењу, то је требало да је потпише у општини у присуству њеном. Председник јој потврди уверење, но после примети да нема њеног потписа, те развуче пером у накрст преко уверења и да служителу да га преда овој другарици. Она не знајући шта је председник урадио, оде са уверењем на железничку станицу и узме карту и плати воз до Београда. Али уз пут до Краљева примети кондуктер фалсификат уверења и збаци је у Краљеву из

воза. Она стане плакати, јер нема да плати воз а мора да путује, али јој то ништа није помогло. Ту се десио један лекар, коме не знам име, и видећи ову женску уплакану сажали се и извади 18 динара те плати за њу воз и узевши њено име и презиме, како би могао ту суму доцније потражити. И она је платила воз од Чачка до Београда 6 динара и ових 18, свега 24 динара. Тако је ова другарица постала жртва самовоље председникове.

Радничка Комора треба овај случај да достави Министру Народне Привреде, те да се овај самовољни председник казни што ради противно одредбама Закона о радњама.

### Један пример зеленаштва

Зеоке (Драгачево)

У селу Зеокама, у округу чачанском, постоји некаква газда Милоје Вучетић, који стално клевета нашу партију од како у овоме селу постоји социјалистичка организација. Он доказује како су социјалисте нерадници, како хоће готово, а неће да запну да зараде па да имају. То сигурно мисли на себе и на своју „поштену“ зараду. А како се он обогатио, показаће најбоље овај пример, који није усамљен. Он је пре 5—6 година позајмио 60 динара једном сиромашу, Марку Јанковићу, разуме се са врло великим интересом. Тај интерес је свака три месеца уноси у главницу и преправљао првобитну меницу. За ових 5—6 година узео му је 240 динара дуга! Ето колико овај сиромаш има да плати газда Милоју за позајмљених 60 динара! И он још има образа да кле-

не, оно не мора живети! оно не права да живи! Понова роб, просијак, понова глад, унижење, сузе, проклетства и срам! Не, оставите ме да га убијем својим рукама!

Он се баци на постељу, и његово дрхтаве руке тражиле су невино детенце.

Почела је грозна борба..... Болесница је заборавила на своју слабост. Као рањена тигрица бранила је своје детенце.

Полудели је нападао све бесније бедну матер.

Лудачки огањ буктао му је из очују.

Ужасно прастављања „стрина“ из летала је из собе напоље са обоје деце, која су врштала и дрхтала. Она је викала у помоћ....

Била је веома хладна, ветровита ноћ. Све је покривено густом помрчином.

— Помоћ! Помоћ! — викала је уплашено, али је ветар надвишивао њен запомажући глас који се без одговора губио у простору.

После неколико минута „стрина“ са неколико људи врати се у собу. Али већ је доцкан.

Мала плекхана лампица тамно је осветљавала ужасну свирепу слику: На нечистом патосу лежала је жена. Њена коса наоштрешена, рашчупана, кошуља поцепана. Њено лице модро, као код удављеника: још је носило израз ужасног узбуђења и неопростиве освете.....

На њеним грудима лежало је новорођено детенце, хладно и мртво, као и његова мати.....

Полудели убица стајао је са слуштеном главом и гледао своје жртве. Лудачки осмејак видео је на његовим искривљеним устима. — Сад сте сретни! Ја сам вас ослободио, ја сам вас спасао! — узвикну он промуклим гласом и засмеја се лудачки, дивљим смејом.

Tradukis Vučić

Наш велики борац Лийкнехт рекао је: Кад пролетер да свој марјаш за буржоаску штампу он онда врши издају према радничкој класи. У овим речима има много више дубине него што се на први поглед чини. Буржоаска штампа, нарочито жушта, то је оштров који разјезда и разриза велики пролетерски организам. Најбоље с њом, пошто нам она ништа не треба! Радничке Новине јуришају својим чихаоцима све што један журнал треба да им јуриши.

## Другови, ширите „РАДНИЧКЕ НОВИНЕ“

Другови, читајте „Борбу“

Прва српска електрична фабрика за пржење и млевење кафе  
**САВЕ ЂОРЂЕВИЋА - Јерменина**

Телефон 1042.

у сопственој згради

Скопљанска бр. 16.

преко пута „ДВА СОКОЛА“

препоручује своје богато стовариште све врсте **кафе пржене и млене** која се израђује аутомат машином.

Обраћајте пажњу свима кафеџијама и грађанима како у старим тако и новим крајевима Србије.

Поруџбине примам преко поште, 5 кила франко поштарине, Пошиљка брза и тачна. 161.11-30

**ДРОГЕРИЈА „ВАРДАР“**

Краља Милана ул. 70  
Преко пута новог Двора  
— Телефон 21-70 —

Препоручује своје стовариште свију хемијских препарата, овдашњих и страних специјалитета, као и велики избор парфимерије.

120, 22—150

Поруџбине извршује брзо и тачно.

**ВЕНЧАЊЕ.** Наш друг Милош Пурић, лимарски радник, венчао се у недељу 29. пр. мес. у Београду са другарицом Роксандом Стојановић, из Пирота.

Наше срдечно честитање,

ХЕРИХТЕРСКОЈ РАДЊИ

**Светозара Ј. Веселиновића**

Балканска ул. бр. 7.

Потребна су три спремна херихтера. Плата добра. Место стално. 224,1—2

**ОБЈАВА**

По решењу Суда општине Београдске ТУБр. 2681. од 2. маја т. г. одржаће се у канцеларији Саобраћајног Одељења Техничке Управе општине Београдске на дан 15. јула т. г. од 10—12 часова пре подне, кратка усмена лицитација за израду калдрме у Дурмиторској улици.

План, предмет, предрачун и услови могу се видети сваког дана за време канцеларијских часова у Саобраћајном Одељењу.

Поједини примерци услова могу се добити у истом одељењу по цени од 5 динара.

Позивају се заинтересовани да у означено време дођу и лицитирају. Из канцеларије Суда општине Београдске, 2. јула 1914. г. АБр. 13960. 223 1—3

Јел' истина да **БЕНВЕНИСТИ** и **МАНДИЛОВИЋ** имају најлепше, нај-модерније и најјевтиније

**ОДЕЛО!!?**

Истина је, па и доказано, јер су то млади људи, почетници, а на млађем свет остаје.

С' тога, ко жели лепо и јевтино одело нека посети радњу

**БЕНВЕНИСТИ** и **МАНДИЛОВИЋ**  
**ТЕРАЗИЈЕ** — Краља Милана ул. бр. 37.

Нова апотека у Београду

**2-р. Луке Ј. Пажића**

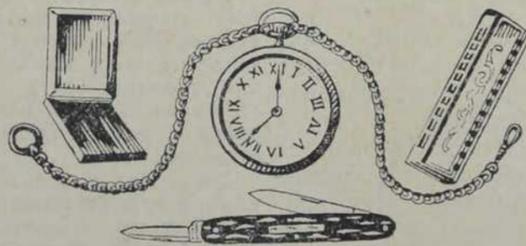
улица Краља Петра 77. — „Зерек“  
Телефон 21-22.

Препоручује своје велико стовариште: лекарија, страних и домаћих специјалитета, завојног материјала, иригатора, минералних вода, минералних соли, парфимерије: руске, француске, енглеске и немачке, француског медицинског коњака, рума и чаја.

**СВЕ ДАЈЕ ПО ДРОГЕРИЈСКОЈ ЦЕНИ**

Примљене поруџбине у месту, телефонским путем, шаље се одмах где се буде желело без икакве посебне награде. 102, 22—100

**РЕТКА ПРИЛИКА**



**СВЕГА 10 ПРЕДМЕТА**  
**СКУПОЦЕНИХ ПРЕДМЕТА**  
**САМО ЗА 15 ДИНАРА**

Наиме:

- 1 Мушки џепни сат чувене фабрике, — вредност 15.— дин.
- 1 Ланац за сат од амерканског злата . . . . . 3.—
- 1 Перорез „Солинген“ са два реза . . . . . 2-25
- 1 Лула за цигарете финог квалитета . . . . . 0-75
- 1 Никлована табакера за цигарете . . . . . 2.—
- 1 Кожни новчаник са више одељења . . . . . 4.—
- 1 Концертна хармоника . . . . . 1-50
- 1 Никловано џепно држаље са перцетом) . . . . . 0-75
- 1 Плајваз у никленом оквиру . . . . . )
- 1 Џепно огледалце са бронзаним оквиром . . . . . 0-75

Свега: 10 предмета у вредности 30.— дин.

**Само за 15 динара.**

Сви предмети су солидне фине израде, а сваком сату прилаже се писмена гаранција за три године. Ко жели да добије све ове лепе и корисне ствари не мора ни писати поруџбину само послати своју тачну адресу и новац упутницом на адресу:

212,4—5 **Комисиони Биро С. Барбанел — Београд.**

**КОЛОНИЈАЛНО-БАКАЛСКА РАДЊА**  
**АЛЕКСАНДРА Д. ЖИВКОВИЋА**

Цветни трг Кр. Милана ул. 102. и Савинац, Манензијева ул. бр. 48.  
Телефон бр. 343. 12-83.

**ПРЕПОРУЧУЈЕМ. П. П.**

- 5 кгр. ШЕЋЕРА у кутији 5.—
- 1 ШЕЋЕРА у кутији 1-05.
- 1 КАФЕ по: 3-20, 3-60, 3-80, 4.—, 4-20, 4-40, 4-60, 4-80.
- 1 ПИРИНЦА по: 0-80, 0-90 и 1.—.
- 1 кгр. БРАШНА по: 0-35, 0-40, 0-50 и 0-60 п. д.
- 1 литар ЗЕЛТИНА за јело по: 2, 2-40, 2-80 и 3-20.
- 1 литар ЗЕЛТИНА за гориво по: 1-80.

Као и сву другу **Колонијално-Бакалску Робу** првог квалитета.  
**Даље препоручујем:**  
Велики избор: Боја, Лака, Фирнајз, Четке разне, Бронзе и Тинктуре за позлаћивање рамова и бронзаних ствари, и т. д.

221 2-5

По одобрењу Гост. Министра Унутрашњих Дела, отворен је

**Д-ра СИМИЋА**

институт за лечење: светлошћу, Рентгеновим зрацима, радијумом, дијатермијом и другим модерним физикалним методима.

У овоме институту успешно се лече: шкрофулоза, ревматизам зглобова и мишића, костобоља (гихт), невралгије (ишијас и др.), израсти, болести срца и крвних судова, сипња, хроничан бронхитис, запаљење плућне марамице, малокрвност, изнуреност после тешких болести, појаве код табеса, нервоза, Базедовљева болест, болести коже и косе, прекомерне дебљине и др.

Институт се налази у Кнез Михајловој ул. бр. 8.

Ординира од 9—12 пре подне. 2—50

**КО ЖЕЛИ**

да се потпуно а јевтино снабде и добије све

**ВЕЛОСИПЕДСКЕ ДЕЛОВЕ**

Нека потражи САМО

Технички биро „НЕИМАР“

инж. Т. МИЛОЈЕВИЋ и Комп.

спроћу Главне Поште.

Телефон бр. 1880.

171,14—150

**ОБУЋА**

Веома јефтина, испод фабричне цене, може се добити у стоваришту

Краљ Миланова ул. бр. 118. „Славија“

219

до кожарске радње Саве Савића.

4—20

**ДРВАРСКУ РАДЊА**

**Миће Петровића и Милицава Николића**  
(НА САВИ)

има једну већу партију Шлеског угља за индустријску употребу и продаје исти по врло јефтиној цени.

Потпуно суве Ерделске чамовине, Штајерске боро-вине и Славонске растовине — за столарску употребу.

Дрва за гориво букова и церова прве класе.

Једру нову **МОТОРНУ ТЕСТЕРУ** (8 коњски снага јачине) за сечење дрва — продаје јефтино и под повољним условима. —

192

ТЕЛЕФОН БРОЈ 1184.

10—15

„Радничке Новине“ примају огласе по најумеренијој цени.